

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Факультет № 6

Кафедра цивільного права та процесу

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

з навчальної дисципліни «Захист інтелектуальної власності»
вибіркових компонент
освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти

125 Кібербезпека (безпека інформаційних та комунікаційних систем)

Харків (Вінниця)2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 25.08.2023 № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри цивільного права та процесу (протокол від 23.08.2023 № 8)

Розробник:

1. Доцент кафедри цивільного права та процесу, канд. юрид. наук, доцент
Кириченко Тетяна Сергіївна

Рецензенти:

1. Завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін Харківського національного університету внутрішніх справ, канд. юрид. наук, доцент Зайцев Олексій Леонідович.
2. Професор кафедри цивільного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, канд. юрид. наук, професор Борисова Валентина Іванівна .

**1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1 Загальні положення про право інтелектуальної власності	12	2	2			8	залік
Тема № 2 Захист авторського права.	11	2	2			8	
Тема № 3 Захист суміжних прав.	11	2	2			8	
Тема № 4 Виникнення та здійснення патентних прав.	11	2	2			7	
Тема № 5 Засади захисту патентного права.	11	2	2			7	
Тема № 6. Захист прав на об'єкти індивідуалізації учасників цивільного обігу.	11	1	2			7	
Тема № 7. Захист прав на нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності.	11	1	2			7	
Тема № 8. Здійснення та захист прав інтелектуальної власності.	12	2	2			8	
Всього за семестр № 3:	90	14	16			60	

(заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1 Загальні положення про право інтелектуальної власності	12	1	2			14	залік

Тема № 2 Захист авторського права.	11	1	1			14
Тема № 3 Захист суміжних прав.	11	1	1			13
Тема № 4. Виникнення та здійснення патентних прав.	11		1			13
Тема № 5 Засади захисту патентного права.	11					14
Тема № 6. Захист прав на об'єкти індивідуалізації учасників цивільного обігу.	11					13
Тема № 7. Захист прав на нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності.	11					13
Тема № 8. Здійснення та захист права інтелектуальної власності.	12	1	1			14
Всього за семестр № 1:	90	4	6			80

3. Методичні вказівки до семінарських занять

Тема № 1. Загальні положення про право інтелектуальної власності

Семінарське заняття «Загальні положення про право інтелектуальної власності»

Навчальна мета заняття: з'ясування основних положень права інтелектуальної власності та джерел правового регулювання відносин у сфері права інтелектуальної власності.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години;

заочна форма навчання – 1 година.

Навчальні питання:

1. Поняття права інтелектуальної власності.
2. Теорії походження права інтелектуальної власності.
3. Зміст права інтелектуальної власності.
4. Співвідношення права інтелектуальної власності та права власності.
5. Система права інтелектуальної власності.
6. Здійснення права інтелектуальної власності, яке належить кільком особам.

7 Джерела правового регулювання відносин у сфері права інтелектуальної власності.

8. Види та характеристика міжнародно-правових актів про інтелектуальну власність. Угода ТРІПС: загальна характеристика.

9. Дія законів у часі, у просторі та за колом осіб. Застосування правил міжнародних актів.

Методичні вказівки до кожного питання теми

1. При розгляді питання поняття права інтелектуальної власності потрібно розпочати зі з'ясування виникнення та розвиток інтелектуальної власності, як правової категорії.

2. Характеризуючи теорії походження права інтелектуальної власності необхідно розпочати з теорія привілеїв як підґрунтя формування підгалузі права інтелектуальної власності. Надати необхідно загальну характеристику договірної, промислової власності, особистого права, деліктної, рентної, персональної теорій інтелектуальної власності та теорії права нематеріальних благ. Варто також порівняти пропрієтарну теорію і теорію виключних майнових прав.

3. З'ясування змісту права інтелектуальної власності варто почати з доктринальних підходів щодо визначення та змісту права інтелектуальної власності. Розглянути поняття творчої діяльності. Проаналізувати особисті немайнові та майнові права інтелектуальної власності. Також встановити строк чинності майнових прав інтелектуальної власності.

4. Співвідношення права інтелектуальної власності та права власності доцільно розпочати з відмінностей об'єкта права власності від результатів інтелектуальної, творчої діяльності. Також слід з'ясувати юридичні властивості речей (об'єктів права власності) та результатів інтелектуальної, творчої діяльності.

5. Систему права інтелектуальної власності потрібно розглянути з позиції розмежування інститутів права інтелектуальної власності. Враховуючи при цьому, що основними інститутами права інтелектуальної власності є фактологічна, реєстраційна система та фактична монополія.

6. При розгляді питання здійснення права інтелектуальної власності, яке належить кільком особам варто проаналізувати виникнення (набуття) права інтелектуальної власності, яке належить кільком особам, поняття та види співавторства. Також доцільним є визначення права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору та на об'єкт, створений за замовленням.

7. Встановлення джерел правового регулювання відносин у сфері права інтелектуальної власності потрібно почати із системи законодавства. А саме: дослідити Закони України, їх основні положення та міжнародно-правових актів. Потрібно надати їх загальну характеристику та охарактеризувати основні проблеми удосконалення законодавчого регулювання відносин пов'язаних з правом інтелектуальної власності.

8. Види та характеристика міжнародно-правових актів про інтелектуальну власність. Угода ТРІПС: загальна характеристика.

Сучасні процеси глобалізації розгортаються в умовах інноваційної економіки. Основним фактором виробництва стають інформація і новітні технології, підвищується значення інтелектуальної власності як товару і капіталу. Місце країни у глобальній економіці залежить від ефективної інституційної системи охорони інтелектуальної власності, в якій економічні, правові та організаційні механізми перебувають у тісній взаємодії, забезпечуючи

інноваційний розвиток. Глобалізація економічних, політичних і науково-технічних відносин і перспективи інтеграції України до системи міжнародного науково-технологічного співробітництва актуалізують проблему становлення національної системи охорони інтелектуальної власності та підвищення в такий спосіб конкурентоспроможності країни.

9. Дія законів у часі, у просторі та за колом осіб. Застосування правил міжнародних актів.

Набрання чинності актами законодавства України про інтелектуальну власність ґрунтується на загальних положеннях Конституції України (ст. ст. 57, 58, ч. 4, 5 ст. 94), відповідно до яких закони та інші нормативно-правові акти повинні бути доведені до відома шляхом їх оприлюднення, оскільки кожному гарантується право знати свої права і обов'язки. Закони та інші нормативно-правові акти, що визначають права та обов'язки громадян, але не доведені до відома населення у порядку, встановленому законом, не є чинними.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Поняття права інтелектуальної власності.
2. Теорії походження права інтелектуальної власності необхідно розпочати з теорії привілеїв як підґрунтя формування підгалузі права інтелектуальної власності.
3. Поняття промислової власності.
4. Угода ТРІПС: загальна характеристика.
5. Акти законодавства України про інтелектуальну власність
6. Міжнародні договори – джерела авторського права та суміжних прав.

Теми для рефератів, які відповідають темі заняття.

1. Виникнення та розвиток права інтелектуальної власності. Теорії походження права інтелектуальної власності.
2. Співвідношення права інтелектуальної власності та права власності.
3. Здійснення права інтелектуальної власності, яке належить кільком особам.
4. Характеристика нормативно-правових актів у сфері права інтелектуальної власності.

Література:

1. Актуальні проблеми права інтелектуальної власності: Навчальний посібник / В. К. Матвійчук, С. А. Пилипенко, Т. П. Устименко та ін.; За ред. І. С. Тімуш, Ю. В. Нікітіна, В. П. Мироненко. – К. : Національна академія управління, 2014. – с. 278.
2. Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В. та ін. Інтелектуальна власність : навч. посіб. / за ред. Нестерцової-Собакарь О.В. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2017. 140 с.

3. Бурлаков С. Ю. Правове регулювання відносин інтелектуальної власності (предмет і метод). Форум права. 2013. № 3. С. 65–69. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.him_2013_3_13.pdf
4. Верба І.І. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник/ І.І.Верба, В.О.Коваль; за ред. С.В. Чікін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: НТУУ «КПІ», 2013. – 237с.
5. Гілевич С. Історичні аспекти формування системи захисту права інтелектуальної власності. Митна справа. 2012. № 4. Ч. 2. Кн. 1. С. 318–324.
6. Дмитришин В. С. Договір комерційної концесії та договір франчайзингу: співвідношення понять та правова природа / В. С. Дмитришин // Часопис Київського університету права. – 2010. – № 3. – С. 199-202.
7. Енциклопедія інтелектуальної власності / за ред. проф. П. П. Крайнева. – К. : Старт-98, 2012. – 660 с. 82. Жилінкова О. В. Договірне регулювання відносин щодо інтелектуальної власності в Україні та закордоном: монографія /О. В. Жилінкова. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 280 с.

Тема № 2. Захист авторського права.

Семінарське заняття за темою «Захист авторського права»

Навчальна мета заняття: опанування основними теоретичними та методологічними засадами регулювання відносин пов'язаних з авторським правами і суміжними правами.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години;

заочна форма навчання – 1 година.

Навчальні питання:

1. Поняття авторського права в об'єктивному та суб'єктивному сенсі.
2. Система джерел правового регулювання відносин, пов'язаних з охороною об'єкта авторського права.
3. Поняття, ознаки та види об'єкта авторського права.
4. Обсяг правової охорони об'єкта авторського права.
5. Правове значення елементів твору.
6. Об'єкти, що не охороняються авторським правом.
7. Правова охорона службових творів.
8. Суб'єкти авторського права.
9. Особисті немайнові права автора.
10. Виключні майнові авторські права. Обмеження майнових авторських прав.

За темою № 2 передбачено веб-квест у формі вирішення практичного завдання

Веб квест розміщений на сайті:

<https://www.blogger.com/u/3/blogger.g?blogID=3257870544721252845#editor/target=page;pageID=50266574086710415;onPublishedMenu=pages;onClosedMenu=pages;postNum=0;src=pagename>

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми.

Необхідно з'ясувати особливості авторського права.

1. Визначити поняття авторського права в об'єктивному та суб'єктивному сенсі.

При відповіді на дане питання необхідно визначити, що взагалі є право у суб'єктивному та об'єктивному сенсі та визначити коло суспільних відносин, які вони регулюють. Що є об'єктом авторських прав.

2. Визначити систему джерел правового регулювання відносин, пов'язаних з охороною об'єкта авторського права. Охарактеризувати національне законодавство та міжнародні нормативно-правові акти щодо авторського права.

3. Визначаючи поняття об'єкта авторського права, потрібно розпочати зі з'ясування ознак та видів об'єкта авторського права.

4. Потрібно також пояснити обсяг правової охорони об'єкта авторського права та правове значення елементів твору. Визначити об'єкти, що не охороняються авторським правом. Правова охорона службових творів.

5. До юридично значимим (охоронюваним) елементам твори відносяться образи і мова твору. Під художнім чином розуміється специфічна для мистецтва форма відображення дійсності і вираження думок і почуттів художника. Художній образ народжується в уяві художника, втілюється в створюваному їм творі в тій чи іншій матеріальній формі (пластичної, звукової, жести-мімічної, словесної) і відтворюється уявою сприймає мистецтво глядача, слухача, читателя¹³¹. У науці авторського права створені художником образи іменуються внутрішньою формою твору. Вона користується правовою охороною, так як є результатом творчої діяльності і відображає індивідуальність свого творця. Вважається, що в принципі образи твору можуть бути запозичені для створення нового, творчо самостійного твору за умови надання їм нової зовнішньої форми. У цьому випадку, однак, закон вимагає обов'язкової згоди автора первісного твору і вказівки джерела запозичення.

6. Треба пам'ятати, що об'єктами авторського права не визнаються передусім ті твори, в яких відсутня хоча б одна ознака, необхідна для визнання його твором науки, літератури і мистецтва. Результати робіт, в яких немає творчого елемента, оригінальності або вони не виражені в об'єктивній формі, придатній для сприйняття і відтворення, не можуть бути визнаними творами, які мають охоронятися авторським правом. Звичайні довідники, розклади рухів, адресні книги тощо не визнаються об'єктами авторського права.

7. Варто зазначити, що в умовах сьогодення постійно зростає кількість творів, що створюються у зв'язку з виконанням службових обов'язків

(наприклад, під час виконання бюджетної науково-дослідної роботи). Такі твори називають службовими.

Проаналізувавши пп. 2,1, 2.2 Рекомендацій щодо правового режиму службових творів Державної служби інтелектуальної власності, можна виділити наступні ознаки службового твору:

- 1) твір має бути створений автором у порядку виконання службових обов'язків;
- 2) твір має бути створений відповідно до службового завдання чи трудового договору (контракту) між автором і роботодавцем;
- 3) виконання роботи може бути здійснено як протягом робочого часу, так й у позаробочий час, незалежно від місця створення службового твору; як із застосуванням засобів і матеріалів, що належать роботодавцю, так і без застосування таких засобів та матеріалів.

8. Суб'єктами авторського права є: автор, співавтори, суб'єкти, які набули права на твори відповідно до договору або закону. Організації колективного управління майновими правами суб'єктів авторського права.

При встановленні виникнення та здійснення авторських прав потрібно враховувати момент виникнення суб'єктивного авторського права. З'ясування також потребує презумпція авторства.

9. Особисті немайнові права автора. Виключні майнові авторські права. Обмеження майнових авторських прав. Право слідування. Здійснення державної реєстрації об'єкта авторського права. Строк чинності майнових авторських прав та правові наслідки його закінчення.

10. Визначення порушення авторського права потрібно розпочати з поняття порушення авторського права та суміжних прав і їх видів. Стосовно адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення права інтелектуальної власності, потрібно встановити склад правопорушення: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона. Також надати цивільно-правові способи захисту авторського права та суміжних прав. Які поділяються на загальні та спеціальні способи захисту авторського права та суміжних прав.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Авторського права в об'єктивному та суб'єктивному сенсі.
2. Об'єкта авторського прав.
3. Обсяг правової охорони об'єкта авторського права.
4. Суб'єктами авторського прав
5. Виключні майнові авторські.
6. Порушення авторського права

Теми для рефератів, які відповідають темі заняття.

1. Поняття та ознаки об'єкта авторського права.
2. Критерії творчої діяльності в науці і судовій практиці.
3. Права на музичний твір.

4. Спадкування прав на літературний твір.

Література

1. Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В. та ін. Інтелектуальна власність : навч. посіб. / за ред. Нестерцової-Собакарь О.В. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2017. 140 с.
2. Бурлаков С. Ю. Правове регулювання відносин інтелектуальної власності (предмет і метод). Форум права. 2013. № 3. С. 65–69. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.him_2013_3_13.pdf
3. Верба І.І. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник/ І.І.Верба, В.О.Коваль; за ред. С.В. Чікін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: НТУУ «КПІ», 2013. – 237с.
4. Гілевич С. Історичні аспекти формування системи захисту права інтелектуальної власності. Митна справа. 2012. № 4. Ч. 2. Кн. 1. С. 318–324.
5. Дмитришин В. С. Договір комерційної концесії та договір франчайзингу: співвідношення понять та правова природа / В. С. Дмитришин // Часопис Київського університету права. – 2010. – № 3. – С. 199-202.
6. Енциклопедія інтелектуальної власності / за ред. проф. П. П. Крайнева. – К. : Старт-98, 2012. – 660 с. 82. Жилінкова О. В. Договірне регулювання відносин щодо інтелектуальної власності в Україні та закордоном: монографія /О. В. Жилінкова. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 280 с.
7. Ісмаїлов К. Інформаційно-правова відповідальність в Україні. Правовий часопис Донбасу. 2018. № 3 (64). С. 87-93.
8. Кіжаєв С. Інтелектуальна власність. 2017. Дніпро. ДВНЗ УДХТУ. 64 с.
9. Лазебний В. Основи інтелектуальної власності та її захисту. 2011. Київ. Ліра-К. 150 с.
10. Москалюк Н. Право інтелектуальної власності. 2017. Тернопіль. ТНЕУ. 200 с.
11. Крижна, В.М. Право інтелектуальної власності України : конспект лекцій / В.М. Крижна, Н.Є. Яркіна. - Х. : Право, 2010. - 112 с. Крижна, В. Право інтелектуальної власності та суспільні інтереси // Право України : юрид. журн. - 2011. - № 3. - С. 60 - 65.

Тема № 3. Захист суміжних прав

Семінарське заняття за темою «Захист суміжних прав»

Навчальна мета заняття: опанування основними теоретичними та методологічними засадами регулювання відносин пов'язаних з суміжними правами.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години;

заочна форма навчання – 1 години.

Навчальні питання:

1. Суб'єкти суміжних прав.
2. Виникнення та здійснення суміжних прав.
3. Зміст суміжних прав.
4. Строк чинності суміжних майнових прав. Обмеження суміжних прав.
5. Поняття порушення авторського права та суміжних прав і їх види.
6. Цивільно-правові способи захисту авторського права та суміжних прав.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

Визначати поняття суміжних прав потрібно в об'єктивному та суб'єктивному сенсі. При визначенні системи джерел правового регулювання відносин пов'язаних з охороною об'єктів суміжних прав потрібно враховувати їх особливості. Охарактеризувати національне законодавство та міжнародно-правові акти щодо суміжних прав.

Аналізуючи об'єкти суміжних прав потрібно надати їх поняття та ознаки, а також обсяг їх правової охорони.

1. Суб'єктами суміжних прав є: виконавець, виробник фонограми, відеограми, організація мовлення. Спадкоємці та інші правонаступники як суб'єкти суміжних прав. Організації колективного управління майновими правами суб'єктів суміжних прав.

2. При встановленні виникнення та здійснення авторських прав потрібно враховувати момент виникнення та здійснення суміжних прав.

3. Стосовно змісту суміжних прав, необхідно охарактеризувати особисті немайнові права виконавця, виробника фонограм, відеограм та організації мовлення, а також їх виключні майнові права.

4. Строк чинності суміжних майнових прав. Обмеження суміжних прав.\\

Майнові права інтелектуальної власності характеризуються часовою обмеженістю. Оскільки суміжні права мають похідний від авторського права характер, то законодавець надає достатньо тривалий строк їх чинності, який, однак, є меншим від строку дії майнових прав інтелектуальної власності на твір.

5. Поняття порушення авторського права та суміжних прав і їх види.

(контрафакція; піратство, якщо мова йде про порушення майнових авторських прав) — дії, спрямовані на протиправне використання об'єктів права інтелектуальної власності, що належать іншим особам, умисно вчинені особою, яка розуміє протизаконний характер цих дій, з метою отримання матеріальної вигоди.

6. Цивільно-правові способи захисту авторського права та суміжних прав

Захисту права інтелектуальної власності на результати інтелектуальної діяльності новий ЦК України присвячує ст. 432, яка проголошує, що кожна особа

має право звернутися до суду за захистом свого права інтелектуальної власності відповідно до ст. 16 цього Кодексу. Суд у випадках і в порядку, встановлених законом, може постановити рішення, зокрема, про:

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Джерела правового регулювання відносин пов'язаних з охороною об'єктів суміжних прав.
2. Виникнення та здійснення авторських прав.
3. Зміст суміжних прав.
4. Способи захисту авторського права та суміжних прав

Теми для рефератів, які відповідають темі заняття.

1. Поняття та ознаки об'єктів суміжних прав. Обсяг правової охорони об'єктів суміжних прав.
2. Поняття порушення авторського права та суміжних прав і їх види.
3. Спадкування суміжних прав.
4. Права актора на кінематографічний фільм.

Література

1. Гілевич С. Історичні аспекти формування системи захисту права інтелектуальної власності. Митна справа. 2012. № 4. Ч. 2. Кн. 1. С. 318–324.
2. Дмитришин В. С. Договір комерційної концесії та договір франчайзингу: співвідношення понять та правова природа / В. С. Дмитришин // Часопис Київського університету права. – 2010. – № 3. – С. 199-202.
3. Енциклопедія інтелектуальної власності / за ред. проф. П. П. Крайнева. – К. : Старт-98, 2012. – 660 с. 82. Жилінкова О. В. Договірне регулювання відносин щодо інтелектуальної власності в Україні та закордоном: монографія / О. В. Жилінкова. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 280 с.
4. Ісмаїлов К. Інформаційно-правова відповідальність в Україні. Правовий часопис Донбасу. 2018. № 3 (64). С. 87-93.
5. Кіжаєв С. Інтелектуальна власність. 2017. Дніпро. ДВНЗ УДХТУ. 64 с.
6. Лазебний В. Основи інтелектуальної власності та її захисту. 2011. Київ. Ліра-К. 150 с.
7. Москалюк Н. Право інтелектуальної власності. 2017. Тернопіль. ТНЕУ. 200 с.
8. Крижна, В.М. Право інтелектуальної власності України : конспект лекцій / В.М. Крижна, Н.Є. Яркіна. - Х. : Право, 2010. - 112 с.
Крижна, В. Право інтелектуальної власності та суспільні інтереси // Право України : юрид. журн. - 2011. - № 3. - С. 60 - 65.

Кузнецова Ю. В. Актуальні питання правової охорони та правового захисту об'єктів права інтелектуальної власності в Україні URL: <http://ves.pstu.edu/article/view/133627> (дата звернення: 01.09.2021).

Тема № 4. Виникнення та здійснення патентних прав.

Семінарське заняття за темою «Виникнення та здійснення патентних прав»

Навчальна мета заняття: опанування основними теоретичними та методологічними засадами регулювання відносин, пов'язаних з виникненням та здійсненням прав на винаходи, корисні моделі і промислові зразки.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години;

заочна форма навчання – 0 години.

Навчальні питання:

1. Поняття патентного права в об'єктивному та суб'єктивному сенсі.
2. Система джерел правового регулювання відносин, пов'язаних з охороною об'єктів патентного права.
3. Поняття винаходу та корисної моделі. Об'єкти винаходу та корисної моделі.
4. Критерії патентоспроможності винаходу та корисної моделі. Обсяг правової охорони винаходу та корисної моделі.
5. Поняття та види промислового зразка.
6. Критерії патентоспроможності промислового зразка. Обсяг правової охорони промислового зразка.
7. Суб'єкти патентного права.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

1. Винаходи, корисні моделі та промислові зразки – це об'єкти, які відрізняються від об'єктів авторського права. Їх специфіка полягає в тому, що об'єкти патентного права можуть бути одночасно створені різними особами незалежно один від одного. Тому патентні права виникають тільки після державної реєстрації винаходів, корисної моделі та промислового зразку на підставі заявок винахідників та інших осіб протягом певного періоду часу.

Розглядати поняття патентного права необхідно в об'єктивному та суб'єктивному сенсі.

2. Розглядаючи систему джерел правового регулювання відносин, пов'язаних з охороною об'єктів патентного права, потрібно надавати їх характеристику.

3. При визначенні поняття винаходу та корисної моделі потрібно зазначити критерії патентоспроможності винаходу та корисної моделі. Та визначити об'єкти винаходу та корисної моделі і об'єкти, що не визнаються

винаходом та корисною моделлю. Визначити обсяг правової охорони винаходу та корисної моделі. При визначенні поняття та видів промислового зразка потрібно зазначити критерії патентоспроможності промислового зразка. Також визначити об'єкти, що не визнаються промисловими зразками і відокремити промисловий зразок від винаходу та корисної моделі. Встановити обсяг правової охорони промислового зразка.

4. Критерії патентоспроможності винаходу та корисної моделі. Обсяг правової охорони винаходу та корисної моделі.

5. Поняття та види промислового зразка.

6. Критерії патентоспроможності

7 Суб'єктами патентного права є : винахідник, автор промислового зразка та інші особи, які набули прав на винахід, корисну модель та промисловий зразок за договором чи законом. Встановити потрібно також і правовий статус патенто- володільців, патентних повірених та попередніх користувачів на винахід, корисну модель, промисловий зразок.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Державної реєстрації винаходів, корисної моделі та промислового зразку.
2. Об'єкти патентного права.
3. Обсяг правової охорони винаходу та корисної моделі.
4. Особисті немайнові права патентовласника.

Теми для рефератів, які відповідають темі заняття.

1. Спадкування патентних прав.
2. Права службовця на винахід.
3. Міжнародна патентна класифікація.
4. Міжнародна патентна система.

Література

1. Вербa І.І. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник/ І.І.Вербa, В.О.Коваль; за ред. С.В. Чікін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: НТУУ «КПІ», 2013. – 237с.
2. Гілевич С. Історичні аспекти формування системи захисту права інтелектуальної власності. Митна справа. 2012. № 4. Ч. 2. Кн. 1. С. 318–324.
3. Дмитришин В. С. Договір комерційної концесії та договір франчайзингу: співвідношення понять та правова природа / В. С. Дмитришин // Часопис Київського університету права. – 2010. – № 3.– С. 199-202.
4. Енциклопедія інтелектуальної власності / за ред. проф. П. П. Крайнева. – К. : Старт-98, 2012. – 660 с. 82.Жилінкова О. В. Договірне

регулювання відносин щодо інтелектуальної власності в Україні та закордоном: монографія /О. В. Жилінкова. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 280 с.

5. Ісмайлов К. Інформаційно-правова відповідальність в Україні. Правовий часопис Донбасу. 2018. № 3 (64). С. 87-93.

6. Кіжаєв С. Інтелектуальна власність. 2017. Дніпро. ДВНЗ УДХТУ. 64 с.

7. Лазебний В. Основи інтелектуальної власності та її захисту. 2011. Київ. Ліра-К. 150 с.

8. Москалюк Н. Право інтелектуальної власності. 2017. Тернопіль. ТНЕУ. 200 с.

9. Крижна, В.М. Право інтелектуальної власності України : конспект лекцій / В.М. Крижна, Н.Є. Яркіна. - Х. : Право, 2010. - 112 с.
Крижна, В. Право інтелектуальної власності та суспільні інтереси // Право України : юрид. журн. - 2011. - № 3. - С. 60 - 65.

Тема № 5. Засади захисту патентного права.

Семінарське заняття зв темою «Засади захисту патентного права»

Навчальна мета заняття: опанування основними теоретичними та методологічними засадами регулювання відносин, пов'язаних з виникненням та здійсненням прав на винаходи, корисні моделі і промислові зразки.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години;

заочна форма навчання – 0 години.

Навчальні питання:

1. Поняття суб'єктивного права на патент та його здійснення.
2. Оформлення патентних прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок.
3. Поняття патентної формули та її види.
4. Зміст патентних прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок.
5. Обмеження майнових прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок.
6. Строк чинності майнових прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Припинення дії патенту.
7. Визначення порушення патентних прав та їх види.
8. Цивільно-правові способи захисту патентних прав.
9. Адміністративна та кримінальна відповідальність за порушення прав на об'єкти промислової власності.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

1. Характеризуючи виникнення та здійснення патентних прав потрібно враховувати суб'єктивне право на патент та та з патенту. Момент виникнення прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок.
2. З'ясувати також оформлення патентних прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок.
3. Визначити поняття патентної формули та її види. А також, встановити систему побудови патентної формули.
4. Охарактеризувати собисті немайнові та майнові права на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Вказати обов'язки патентоволодільца.
5. Будь-які права, у тому числі і право інтелектуальної власності, мають відносний характер і залежать від об'єктивних чинників. Вони постійно вдосконалюються, змінюються. Суб'єктивні права обмежуються на користь суспільним, державним і громадським інтересам. Суб'єктивні права з тих чи інших причин можуть припинятися і навіть скасовуватися. На загальному рівні ми солідаризуємося з тим, що дія обмежень цивільних прав «полягає у визначенні правил поведінки, які ускладнюють здійснення цих прав через існуючі форми правового регулювання (заборону, дозвіл та припис), що усуває перешкоди для здійснення суб'єктивних прав іншими уповноваженими особами». Проблема полягає у специфіці самих промислових зразків та проявах майнових прав на них. Мета роботи полягає у встановленні проявів обмежень майнових прав на промислові зразки. Об'єктом є майнові права інтелектуальної власності на промислові зразки та підстави і випадки їх обмежень, а предметом – чинне законодавство України та зарубіжних країн, право застосовна та судова практика, наукова доктрина
6. Строк чинності майнових прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Припинення дії патенту. Дострокове припинення майнових прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Відновлення чинності дострокового припинення виключних майнових прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Визнання виключних майнових прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок недійсними. Правові наслідки припинення дії патенту та визнання патенту недійсним.
7. При визначенні порушення патентних прав та їх видів потрібно враховувати обмеження майнових прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок.
8. З'ясувати загальні та спеціальні способи захисту патентних прав.
9. . Адміністративна та кримінальна відповідальність за порушення права інтелектуальної власності. Потрібно встановити склад правопорушення: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. оформлення патентних прав на винахід
2. Критерії визначення об'єма прав патентовласника
3. Особисті немайнові права патентовласника.

4. Майнові права патентовласника.
5. Охорона винаходів.
6. Форми захист патентних прав.

Теми для рефератів, які відповідають темі заняття.

1. Виникнення прав на службовий винахід.
2. Право пріоритету.
3. Захист винаходу за нормами ЄС,

Література

1. Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В. та ін. Інтелектуальна власність : навч. посіб. / за ред. Нестерцової-Собакарь О.В. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2017. 140 с.
2. Бурлаков С. Ю. Правове регулювання відносин інтелектуальної власності (предмет і метод). Форум права. 2013. № 3. С. 65–69. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.him_2013_3_13.pdf
3. Верба І.І. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник/ І.І.Верба, В.О.Коваль; за ред. С.В. Чікін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: НТУУ «КПІ», 2013. – 237с.
4. Гілевич С. Історичні аспекти формування системи захисту права інтелектуальної власності. Митна справа. 2012. № 4. Ч. 2. Кн. 1. С. 318–324.
5. Дмитришин В. С. Договір комерційної концесії та договір франчайзингу: співвідношення понять та правова природа / В. С. Дмитришин // Часопис Київського університету права. – 2010. – № 3. – С. 199-202.
6. Енциклопедія інтелектуальної власності / за ред. проф. П. П. Крайнева. – К. : Старт-98, 2012. – 660 с. 82. Жилінкова О. В. Договірне регулювання відносин щодо інтелектуальної власності в Україні та закордоном: монографія /О. В. Жилінкова. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 280 с.
7. Ісмайлов К. Інформаційно-правова відповідальність в Україні. Правовий часопис Донбасу. 2018. № 3 (64). С. 87-93.
8. Кіжаєв С. Інтелектуальна власність. 2017. Дніпро. ДВНЗ УДХТУ. 64 с.
9. Лазебний В. Основи інтелектуальної власності та її захисту. 2011. Київ. Ліра-К. 150 с.
10. Москалюк Н. Право інтелектуальної власності. 2017. Тернопіль. ТНЕУ. 200 с.
11. Крижна, В.М. Право інтелектуальної власності України : конспект лекцій / В.М. Крижна, Н.Є. Яркіна. - Х. : Право, 2010. - 112 с. Крижна, В. Право інтелектуальної власності та суспільні інтереси // Право України : юрид. журн. - 2011. - № 3. - С. 60 - 65.

Теми № 6. Захист прав на об'єкти індивідуалізації учасників цивільного

обігу

Семінарське заняття до теми «Захист прав на об'єкти індивідуалізації учасників цивільного обігу»

Навчальна мета заняття: опанування основними теоретичними та методологічними засадами регулювання відносин пов'язаних з виникненням та здійсненням прав на комерційне (фірмове) найменування, торговельну марку, географічне зазначення.

Кількість годин:

денна форма навчання – 1 години;

заочна форма навчання – 0 години.

Навчальні питання:

1. Поняття правової охорони засобів індивідуалізації суб'єктів цивільного обороту, товарів та послуг (робіт).
2. Система джерел правового регулювання відносин пов'язаних з охороною засобів індивідуалізації суб'єктів цивільного обороту, товарів та послуг (робіт).
3. Поняття та функції комерційного найменування.
4. Вимоги до надання правової охорони комерційному найменуванню. Обсяг правової охорони комерційного найменування.
5. Виникнення та здійснення права на комерційне найменування.
6. Суб'єкт права на комерційне найменування.
7. Зміст майнових прав на комерційне найменування.
8. Поняття торговельної марки. Види та функції торговельної марки.
9. Умови надання правової охорони торговельній марці. Обсяг правової охорони торговельної марки.
10. Суб'єкти права на торговельну марку.
11. Поняття суб'єктивного права на торговельну марку.
12. Оформлення права на торговельну марку.
13. Зміст майнового права на торговельну марку. Обов'язки, що випливають із свідоцтва на торговельну марку.
14. Поняття та види географічного зазначення.
15. Умови надання правової охорони географічному зазначенню.
16. Виникнення та здійснення права на географічне зазначення.
17. Суб'єкти права на географічне зазначення.
18. Оформлення права на кваліфіковане зазначення походження товару.
19. Зміст майнового права на географічне зазначення. Обмеження майнових прав на географічне зазначення.
20. Поняття порушення права на комерційне найменування, торговельну марку, географічне зазначення та їх види.
21. Цивільно-правові способи захисту права на комерційне найменування, торговельну марку, географічне зазначення.

22. Адміністративна та кримінальна відповідальність за порушення права інтелектуальної власності.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

1. Правові механізми, покладені в основу регулювання відносин, що виникають у зв'язку із правовою охороною й використанням засобів індивідуалізації, аналогічні правовим механізмам, які застосовуються для регламентації відносин, що виникають із приводу правової охорони й використання інших нематеріальних результатів інтелектуальної діяльності.

2. Правовий інструментарій, який застосовується для встановлення системи охорони засобів індивідуалізації, відрізняється своєрідністю прийомів правового регулювання й способів захисту прав володільців. Отже слухачі повинні системно вивчити основні питання правової охорони й використання засобів індивідуалізації як відособленої сукупності охоронюваних об'єктів, прирівняних по правовому режиму до результатів інтелектуальної діяльності.

Потрібно з'ясувати поняття та особливості правової охорони засобів індивідуалізації. Дослідити систему джерел правового регулювання відносин пов'язаних з охороною засобів індивідуалізації та визначити характеристику національного законодавства та міжнародних нормативно-правових актів щодо засобів індивідуалізації.

3. При розкритті поняття і функції комерційного найменування необхідно враховувати і вимоги до надання правової охорони комерційному найменуванню. Варто також визначити і обсяг правової охорони комерційного найменування. Розкриваючи питання щодо виникнення та здійснення прав на комерційне найменування потрібно розпочати зі суб'єкта права на комерційне найменування. Визначити момент виникнення прав на комерційне найменування та зміст майнових прав на комерційне найменування. Правові наслідки припинення прав на комерційне найменування.

4. Вимоги до надання правової охорони комерційному найменуванню. Обсяг правової охорони комерційного найменування.

Комерційне (фірмове) найменування, поряд з торговельною маркою, є важливим елементом у системі взаємовідносин між виробниками та споживачами, а також має першочергове значення як могутній економічний фактор стабільності і добробуту фірми. Вдало підібране комерційне найменування сприяє привабливості покупців, збільшенню обсягів продажу, а в результаті — оптимізації розвитку виробництва. Будучи відображенням ділової репутації фірми, складовою її престижу, авторитету, іміджу, економічна цінність комерційного (фірмового) найменування зростає з підвищенням репутації підприємства на ринку, отримує конкретну вартісну оцінку.

5. Виникнення та здійснення права на комерційне найменування.

У різних країнах у поняття "комерційне найменування" вкладається неоднакове значення, тому й правові режими з використання комерційних найменувань є різноманітними. Правові норми, що регулюють ці відносини, звичайно, містяться в торговельних або цивільних кодексах відповідних країн, у законодавстві про припинення недобросовісної конкуренції, а також

встановлюються судовими прецедентами в країнах, де за прецедентом закріплюється значення одного із джерел права. Деякі норми стосовно комерційних найменувань можуть міститися й у законодавстві про торговельні марки. Наприклад, у таких скандинавських країнах, як Данія, Фінляндія, Норвегія, Швеція, бізнес частіше охороняється через охорону зареєстрованих комерційних найменувань, ніж за допомогою закону про торговельні марки, і комерційні найменування отримують значно сильнішу охорону, ніж торговельні марки.

6. Суб'єкт права на комерційне найменування.

Згідно із ч. 3 ст. 90 ЦК України *“юридична особа, що є підприємницьким товариством, може мати комерційне (фірмове) найменування”*. Нагадаємо, що до підприємницьких товариств ЦК України відносить господарські товариства та виробничі кооперативи. Таким чином, ЦК України прямо пов'язує можливість юридичної особи мати комерційне найменування зі здійсненням такої особи підприємницької діяльності. Що ж до фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності, то зі змісту ст. 90 ЦК України не вбачається їх право мати комерційне найменування (адже ця стаття визначає поняття юридичної особи). Проте ЦК України містить ст. 51, яка визначає, що *“до підприємницької діяльності фізичних осіб застосовуються нормативно-правові акти, що регулюють підприємницьку діяльність юридичних осіб”*, з огляду на це можна дійти висновку, що і ЦК України не виключає можливості громадян-підприємців мати комерційне найменування.

7. Зміст майнових прав на комерційне найменування.

Поняття «комерційне найменування» своїм змістом передбачає, що воно стосується лише суб'єктів підприємницької діяльності. Сказане відображено, зокрема, у ст. 90 ЦК України, яка закріплює право на комерційне найменування не за всіма юридичними особами, а лише за підприємницькими товариствами. До них ЦК України зараховує господарські товариства й виробничі кооперативи. Крім цього, до суб'єктів права на комерційне найменування належать також передбачені ГК України приватні підприємства, що здійснюють підприємницьку діяльність, державні комерційні підприємства, комунальні комерційні підприємства.

7. Зміст майнових прав на комерційне найменування. Поняття «комерційне найменування» своїм змістом передбачає, що воно стосується лише суб'єктів підприємницької діяльності. Сказане відображено, зокрема, у ст. 90 ЦК України, яка закріплює право на комерційне найменування не за всіма юридичними особами, а лише за підприємницькими товариствами. До них ЦК України зараховує господарські товариства й виробничі кооперативи. Крім цього, до суб'єктів права на комерційне найменування належать також передбачені ГК України приватні підприємства, що здійснюють підприємницьку діяльність, державні комерційні підприємства, комунальні комерційні підприємства.

7. Характеризуючи поняття, види та функції торговельної марки необхідно з'ясувати умови надання правової охорони, умови для відмови в наданні правової охорони та обсяг правової охорони торговельної марки.

Визначити позначення, які не визнаються торговельними марками. Суб'єкти права на торговельну марку.

8. Умови надання правової охорони торговельній марці. Обсяг правової охорони торговельної марки. Правова охорона надається знаку, що не суперечить громадському порядку, принципам гуманності та моралі і на який не поширюються підстави для відмови в наданні правової охорони, встановлені Законом України «про охорону прав на знаки для товарів і послуг».

9. Суб'єктом права інтелектуальної власності на торговельну марку, тобто носієм суб'єктивних прав та обов'язків, що впливають з державної реєстрації марки, може бути будь-яка фізична або юридична особа.

Українське законодавство на відміну від законодавств деяких зарубіжних держав не обмежує можливість реєстрації торговельних марок лише на ім'я фізичної чи юридичної особи, що здійснює підприємницьку діяльність.

11. На сьогодні питання правової охорони торговельних марок набувають особливої актуальності і спеціалістами відзначається важливість та необхідність теоретико-практичних досліджень проблемних аспектів захисту прав на торговельну марку¹. Надзвичайної ваги набувають такі дослідження, якщо вони стосуються методологічних засад у сфері торговельних марок і направлені на розкриття поняття та сутності базової термінології, що використовується при аналізі правових питань, які пов'язані з спеціальними позначеннями для товарів і послуг.

1. При розкритті поняття суб'єктивного права на торговельну марку варто враховувати порядок виникнення права на торговельну марку. Викладення змісту майнового права на торговельну марку не можливе без розкриття обов'язків володільця торговельної марки та правових наслідків невиконання обов'язків. Строк чинності майнового права на торговельну марку потрібно розкривати у сенсі припинення дії свідоцтва. Додатково визначити підстави для дострокового припинення чинності майнового права на торговельну марку. Відновлення чинності дострокового припинення виключного майнового права на торговельну марку. Визнання права на торговельну марку недійсним.

2. Доцільним є визначити поняття та види географічного зазначення з урахуванням умов надання правової охорони та підстави для відмови в наданні правової охорони кваліфікованому зазначенню походження товару. Встановити обсяг правової охорони географічного зазначення.

Розкриття питання про суб'єктів права на географічне зазначення можливе через визначення окремо кожної особи такого права. При розкритті проблем щодо оформлення права на зазначення потрібно визначити момент виникнення права на географічне зазначення. Зміст майнового права на географічне зазначення неможливе без визначення обов'язків, що випливають із свідоцтва зазначення та встановлення правових наслідків невиконання обов'язків. Обмеження майнових прав на географічне зазначення.

3. У процесі розвитку продуктивних сил і технічного прогресу на базі конкретних природних умов у світі виникали специфічні технології та виробничі традиції, які зберігалися й передавалися з покоління в покоління. З часом у деяких регіонах світу виділялися окремі особи або групи виробників, які

спеціалізувалися на виробництві певного високоякісного товару, який мав особливі властивості, характерні тільки для цього товару. З розширенням ринку ці товари стали користуватися дедалі більшим попитом, що спонукало виробників дбайливо зберігати оригінальність та характерні особливості товару, а також секрети й усталені традиції його виробництва.

Для того, щоб можна було вирізняти такі товари серед подібних товарів, які були вироблені у інших місцевостях, але не мали подібних властивостей або особливої якості, ці товари випускали на ринок із зазначенням на них назви відповідного географічного місця, з якого такий товар походив. З метою захисту цих зазначень від неправомірного використання виробниками з інших місць їх намагалися захистити законним шляхом, для чого заносили до спеціальних державних реєстрів. Таким чином, поступово виникало і формувалося поняття «зазначення походження товарів».

4. Умови надання правової охорони географічному зазначенню. Правова охорона простого зазначення походження товару полягає у недопущенні використання зазначень, що є неправдивими (фальшивими) чи такими, що вводять споживачів в оману щодо дійсного географічного місця походження товару.

Просте зазначення походження товару не підлягає реєстрації.

Законом надається правова охорона кваліфікованим зазначенням походження товарів на підставі їх реєстрації, яка діє безстрокове від дати реєстрації.

Правова охорона надається кваліфікованому зазначенню походження товару, що вказує на конкретне географічне місце, з якого походить товар, і на яке не поширюються встановлені цим Законом підстави для відмови в наданні правової охорони.

Правова охорона надається назві місця походження товару, щодо якої виконуються такі умови:

5. Виникнення та здійснення права на географічне зазначення.

ЦК України оперує таким поняттям як «право інтелектуальної власності на географічне зазначення». Закон надає визначення простому та кваліфікованому зазначенню походження товарів. Останнє включає в себе назву місця походження товару і географічне зазначення походження товару. Кваліфіковане зазначення походження товарів підлягає охороні як об'єкт інтелектуальної власності на підставі його реєстрації. Підставою для цього є наявність зв'язку «місце – особливі властивості, конкретні якості чи репутація, інші характеристики товару»

17. Суб'єкти права на географічне зазначення. Суб'єктами права інтелектуальної власності на географічне зазначення є виробники товарів, асоціації споживачів, інші особи, визначені законом.

18. Оформлення права на кваліфіковане зазначення походження товару. Відповідно до статті 1 Закону зазначення походження товару позначається термінами "просте зазначення походження товару" та "кваліфіковане зазначення походження товару".

Просте зазначення походження товару – будь-яке словесне чи зображувальне позначення, яке прямо або опосередковано вказує на географічне місце походження товару. Просте зазначення походження товару не підлягає реєстрації.

Кваліфіковане зазначення походження товару у свою чергу позначається термінами "назва місця походження товару" та "географічне зазначення походження товару".

Назва місця походження товару – назва географічного місця, яка вживається як позначення в назві товару, що походить із зазначеного географічного місця та має особливі властивості, виключно або головним чином зумовлені характерними для цього географічного місця природними умовами або поєднанням цих природних умов з характерним для цього географічного місця людським фактором.

Географічне зазначення походження товару – назва географічного місця, яка вживається як позначення в назві товару, що походить з цього географічного місця та має певні якості, репутацію або інші характеристики, в основному зумовлені характерними для цього географічного місця природними умовами чи людським фактором або поєднанням цих природних умов і людського фактора.

19. Зміст майнового права на географічне зазначення. Обмеження майнових прав на географічне зазначення.

Визначаючи підстави для припинення дії свідоцтва на географічне зазначення потрібно враховувати строк чинності майнового права на зазначення. Правові наслідки припинення дії свідоцтва.

20. Поняття порушення права на комерційне найменування, торговельну марку, географічне зазначення та їх види.

Поняття порушення прав на комерційне найменування, торговельну марку, географічне зазначення та його види.

21. Цивільно-правові способи захисту права на комерційне найменування, торговельну марку, географічне зазначення: загальні та соціальні. Визначити необхідно специфіку окремих способів захисту прав на засоби індивідуалізації суб'єктів цивільного обігу, товарів та послуг (робіт).

22. При характеристиці адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення права інтелектуальної власності потрібно встановити склад правопорушення: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Поняття і функції комерційного найменування.
2. Обмеження майнових прав на географічне зазначення.
3. Адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення права інтелектуальної власності.
4. Суб'єктами права інтелектуальної власності на географічне зазначення.
5. Поняття суб'єктивного права на торговельну марку.
6. Види та функції торговельної марки.

Теми для рефератів, які відповідають темі заняття.

1. Особливості правової охорони засобів індивідуалізації суб'єктів цивільного обороту, товарів та послуг (робіт).
2. Поняття та функції комерційного найменування.
3. Виникнення та здійснення права на торговельну марку.
4. Порушення права на торговельну марку.
5. Поняття та види географічного зазначення.
6. Цивільно-правові способи захисту права на комерційне найменування, торговельну марку, географічне зазначення.

Література

1. Актуальні проблеми права інтелектуальної власності: Навчальний посібник / В. К. Матвійчук, С. А. Пилипенко, Т. П. Устименко та ін.; За ред. І. С. Тімуш, Ю. В. Нікітіна, В. П. Мироненко. – К. : Національна академія управління, 2014. – с. 278.
2. Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В. та ін. Інтелектуальна власність : навч. посіб. / за ред. Нестерцової-Собакарь О.В. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2017. 140 с.
3. Бурлаков С. Ю. Правове регулювання відносин інтелектуальної власності (предмет і метод). Форум права. 2013. № 3. С. 65–69. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index_him_2013_3_13.pdf
4. Верба І.І. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник/ І.І.Верба, В.О.Коваль; за ред. С.В. Чікін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: НТУУ «КПІ», 2013. – 237с.
5. Гілевич С. Історичні аспекти формування системи захисту права інтелектуальної власності. Митна справа. 2012. № 4. Ч. 2. Кн. 1. С. 318–324.
7. Дмитришин В. С. Договір комерційної концесії та договір франчайзингу: співвідношення понять та правова природа / В. С. Дмитришин // Часопис Київського університету права. – 2010. – № 3. – С. 199-202.
8. Енциклопедія інтелектуальної власності / за ред. проф. П. П. Крайнева. – К. : Старт-98, 2012. – 660 с.
9. Жилінкова О. В. Договірне регулювання відносин щодо інтелектуальної власності в Україні та за кордоном: монографія /О. В. Жилінкова. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 280 с.

Тема № 7: Захист прав на нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності.

Семінарське заняття до теми «Захист прав на нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності»

Навчальна мета заняття: опанування основними теоретичними та методологічними засадами регулювання відносин пов'язаних з виникненням та здійсненням прав на нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності.

Кількість годин:

денна форма навчання – 1 година;

заочна форма навчання – 0 годин.

Навчальні питання:

1. Поняття правової охорони інформації, заснованої на фактичній монополії.
2. Характеристика національного законодавства та міжнародних нормативно-правових актів щодо охорони конфіденційної інформації.
3. Поняття ознаки та види конфіденційної інформації.
4. Поняття комерційної таємниці та ноу-хау.
5. Критерії, яким повинна відповідати комерційна таємниця.
6. Права особи, яка фактично контролює комерційну таємницю, ноу-хау.
7. Момент, з якого інформація може бути віднесена до режиму комерційної таємниці, ноу-хау.
8. Поняття порушення охоронюваного законом інтересу особи, яка законно контролює комерційну таємницю, ноу-хау та його види.
9. Цивільно-правові способи захисту охоронюваного законом інтересу особи, яка законно контролює комерційну таємницю, ноу-хау.
10. Адміністративна та кримінальна відповідальність за порушення права інтелектуальної власності.
11. Поняття та ознаки наукового відкриття.
12. Суб'єкти наукового відкриття, їх види. Оформлення права на відкриття.
13. Зміст прав авторів відкриття.
14. Порушення і захист прав на наукові відкриття.
15. Загальні положення про компонування (топологію) інтегральної мікросхеми.
16. Суб'єкти права на компонування (топологію) інтегральної мікросхеми, їх види.
17. Оформлення права на компонування (топологію) інтегральної мікросхеми.
18. Зміст прав авторів компонувань (топологію) інтегральної мікросхеми.
19. Порушення прав на компонування (топологію) інтегральної мікросхеми та його види.
20. Поняття та ознаки раціоналізаторської пропозиції. Обсяг правової охорони раціоналізаторської пропозиції.
21. Суб'єкти права на раціоналізаторську пропозицію, їх види.
22. Оформлення права на раціоналізаторську пропозицію.
23. Зміст прав авторів раціоналізаторської пропозиції.
24. Порушення та захист права на раціоналізаторську пропозицію та його види.

25. Поняття селекційного досягнення. Критерії охороноздатності сорту рослин, породи тварин.
26. Суб'єкти права на сорт рослин, породи тварин і їх види.
27. Оформлення права на сорт рослин, породи тварин.
28. Зміст прав на сорт рослин, породи тварин.
29. Порушення права на сорт рослин, породи тварин та його види.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

1. При визначенні поняття правової охорони інформації, заснованої на фактичній монополії потрібно враховувати загальні положення про інформацію як об'єкт цивільного права та охарактеризувати національне законодавство та міжнародні нормативно-правові акти щодо охорони конфіденційної інформації.
2. Поняття та ознаки конфіденційної інформації варто розкрити через режим доступу до конфіденційної інформації. Також визначити види конфіденційної інформації, яка має приватно-правовий характер.
3. Поняття ознаки та види конфіденційної інформації. Інформація за режимом доступу поділяється на відкриту та інформацію з обмеженим доступом. Інформація з обмеженим доступом поділяється за своїм правовим режимом на конфіденційну та таємну. Конфіденційна інформація - це відомості, які знаходяться у володінні, користуванні або розпорядженні окремих фізичних чи юридичних осіб і поширюються згідно з їх бажанням на передбачених ними умовах. Конфіденційну інформацію можна поділити на дві категорії: конфіденційна інформація, що є власністю держави, конфіденційна інформація, що не є власністю держави. Конфіденційна інформація, що є власністю держави, знаходиться в користуванні органів державної влади або органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій усіх форм власності.
4. Поняття комерційної таємниці, ноу-хау необхідно розкрити з урахуванням розмежувань їх понять. Охарактеризувати також потрібно критерії, яким повинна відповідати комерційна таємниця.
5. Критерії, яким повинна відповідати комерційна таємниця.
Визначення також потребує права особи, яка фактично контролює комерційну таємницю, ноу-хау; момент, з якого інформація може бути віднесена до режиму комерційної таємниці, ноу-хау; строк чинності фактичної монополії на комерційну таємницю, ноу-хау; припинення режиму комерційної таємниці, ноу-хау.
6. Права особи, яка фактично контролює комерційну таємницю, ноу-хау. Захист охоронюваного законом інтересу особи, яка фактично контролює комерційну таємницю та ноу-хау може здійснюватися: 1) за допомогою законодавства про недобросовісну конкуренцію, або 2) засобами цивільного права і способами, передбаченими цивільним законодавством України.
7. Момент, з якого інформація може бути віднесена до режиму комерційної таємниці, ноу-хау. У Цивільному кодексі поняття комерційної таємниці трактується як інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складових є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з видом інформації, до якого вона належить,

у зв'язку з цим має комерційну цінність та була предметом адекватних існуючим обставинам заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію (ст. 505 ЦКУ). Статтею 420 ЦКУ визначено, що комерційна таємниця є об'єктом інтелектуальної власності. Відповідно майнові права інтелектуальної власності на комерційну таємницю належать особі, яка правомірно визнала інформацію комерційною таємницею, якщо інше не встановлено договором.

8. Поняття порушення охоронюваного законом інтересу особи, яка законно контролює комерційну таємницю, ноу-хау та його види. Цивільно-правові способи захисту охоронюваного законом інтересу особи, яка законно контролює комерційну таємницю, ноу-хау. Адміністративна та кримінальна відповідальність за порушення права інтелектуальної власності потрібно розкрити з урахуванням складу правопорушення: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона.

9. Цивільно-правові способи захисту охоронюваного законом інтересу особи, яка законно контролює комерційну таємницю, ноу-хау. У правовій науці питання про правову природу права на захист є дискусійним. Традиційною можна назвати точку зору вчених, які виходять з того, що право на захист є складовою самого суб'єктивного права разом із правом на власні дії, а також правом вимагати певної поведінки від зобов'язаних осіб. Проте існують й інші точки зору. Деякі вчені вважають, що це - самостійне суб'єктивне цивільне право, що право на захист від недобросовісної конкуренції є абсолютним цивільним правом, яке у статичній здійснюється шляхом виконання правових заборон невизначеним колом осіб, а в динаміці (у разі спричинення шкоди) виникає деліктне зобов'язання, об'єктом якого є відшкодування, яке правопорушник зобов'язаний надати потерпілому.

10. Адміністративна та кримінальна відповідальність за порушення права інтелектуальної власності. Копіювання, плагіат – ці поняття у всі часи визначали дії, що з одного боку спонукали розвиток і прогрес, оскільки відтворення і поширення сприяло творчим переробкам, видозмінам та вдосконаленням, а з іншого – цей же прогрес уповільнювали, оскільки ущемляли права, а часто й ініціативу авторів.

Ознаки такої єдності і боротьби протилежностей можна виявити майже у всіх сферах людської діяльності.

У всі історичні періоди, громадська думка плагіат завжди засуджувала, і прирівнювала його до звичайної крадіжки – як це власне є і зараз.

11. Поняття та ознаки наукового відкриття. Окреслення об'єктів наукового відкриття варто здійснювання з урахуванням положення, які не відповідають вимогам щодо наукового відкриття.

12. Суб'єкти наукового відкриття, їх види. Оформлення права на відкриття. Особисті немайнові права авторів відкриття. Право авторів відкриття на винагороду. Порушення і захист прав на наукові відкриття.

13. Зміст прав авторів відкриття. Право інтелектуальної власності — це право особи на результати інтелектуальної, творчої діяльності та інші об'єкти, визначені чинним законодавством України. Воно є недоторканим: ніхто не

може бути позбавлений цього права чи обмежений в його здійсненні, крім випадків та у порядку, встановлених законом.

14. Порушення і захист прав на наукові відкриття. Сучасна державна політика спрямована на реформування наукової галузі у сфері вирішення проблемних питань, одним із яких є захист об'єктів інтелектуальної власності, зокрема наукового відкриття. Це дасть змогу створювати принципово нові напрями у розвитку окремих галузей науки, сприятиме науково-технічному прогресу держави, забезпеченню усіх сфер діяльності науковими інноваційними продуктами. У зв'язку з невеликою кількістю наукових відкриттів та недостатньою їх законодавчою регламентацією, незважаючи на потреби правової охорони безпосередньо в Цивільному кодексі України та Всесвітньою організацією інтелектуальної власності, питання щодо охорони наукових відкриттів в Україні залишається недостатньо висвітленим та потребує належного вирішення

15. Загальні положення про компонування (топології) інтегральної мікросхеми: поняття інтегральної мікросхеми, поняття компонування (топології) інтегральної мікросхеми, ознаки компонування (топології) інтегральної мікросхеми.

16. Суб'єкти права на компонування (топології) інтегральної мікросхеми, їх види. Попередній користувач компонування (топології) інтегральної мікросхеми.

17. Оформлення права на компонування (топологію) інтегральної мікросхеми. Після державної реєстрації компонування інтегральної мікросхеми заявник набуває ряд майнових прав інтелектуальної власності, які діють з дати, наступної за датою їх державної реєстрації. До основних иму-громадським правам ГК відносить право на використання компонування інтегральної мікросхеми, а також виключне право дозволяти таке використання і виключне право перешкоджати неправомірному використанню або забороняти його. Винятковість права означає, що тільки особа - суб'єкт цього права - має можливість здійснювати його, тобто дозволяти використання і перешкоджати або забороняти неправомірне використання. У свою чергу, невиключне право на використання компонування інтегральної мікросхеми може належати одночасно декільком особам, в тому числі тим, які не мають відповідного свідоцтва, якщо для цього є законні підстави.

18. Зміст прав авторів компонувань (топології) інтегральної мікросхеми. Використання зареєстрованого компонування (топології) інтегральної мікросхеми без дозволу правоволодільця.

19. Дії, що не визнаються порушенням прав на зареєстроване компонування (топологію) інтегральної мікросхеми.

Строк чинності майнових прав на компонування (топологію) інтегральної мікросхеми та правові наслідки його спливу. Дострокове припинення чинності майнових прав на компонування (топологію) інтегральної мікросхеми. Відновлення чинності дострокового припинення майнових прав на компонування (топологію) інтегральної мікросхеми. Порушення прав на компонування (топологію) інтегральної мікросхеми та його види. Захист прав на

компонування (топологію) інтегральної мікросхеми.

20. Поняття та ознаки раціоналізаторської пропозиції. Об'єкти раціоналізаторської пропозиції. Обсяг правової охорони раціоналізаторської пропозиції.

21. Суб'єкти права на раціоналізаторську пропозицію, їх види. Правовідносини щодо раціоналізаторських пропозицій в Україні регулюються ЦКУ й «Тимчасовим положенням про правову охорону об'єктів промислової власності та раціоналізаторських пропозицій в Україні»

22. Оформлення права на раціоналізаторську пропозицію. Суб'єктами права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію є її автор та юридична особа, якій ця пропозиція подана. Автором раціоналізаторської пропозиції визнається лише фізична особа, творчою працею якої вона була створена. Якщо раціоналізаторська пропозиція створена спільною творчою працею кількох фізичних осіб, усі вони визнаються співавторами. Порядок користування правами на раціоналізаторську пропозицію, розроблену в співавторстві, визначається угодою між ними.

23. Зміст прав авторів раціоналізаторської пропозиції. Поняття та ознаки раціоналізаторської пропозиції. Раціоналізаторські пропозиції є результатом найпоширенішого в Україні виду технічної творчості — раціоналізації, яка за новизною і технічним рівнем є нижчою від винахідницької творчості. Проте за своєю доступністю будь-кому, масштабністю та деякими іншими факторами не поступається винахідництву. Саме своїм масовим застосуванням раціоналізаторські пропозиції іноді здатні давати більший економічний ефект, ніж винаходи. Економія від використання раціоналізаторських пропозицій у підсумку по державі буває більшою, ніж від використання винаходів. Саме тому раціоналізація як форма технічної творчості заслуговує на всіляке заохочення і стимулювання, а її результати — раціоналізаторські пропозиції потребують надійної правової охорони. При цьому слід мати на увазі, що досить часто заявки на винаходи відхиляються тому, що втрачена їх новизна. Але ж пропозиція сама по собі за своїм змістом є винаходом, проте через втрату новизни вона не може дістати правової охорони. І в таких випадках буде доречною правова охорона раціоналізаторських пропозицій.

24. Порушення права на раціоналізаторську пропозицію та його види. Захист прав авторів раціоналізаторських пропозицій. Закон захищає права та інтереси авторів об'єктів інтелектуальної власності, передбачивши заходи щодо їх визнання і відновлення, припинення пов'язаних з ними порушень, застосування до порушників санкцій та використання різних дій у сфері правових стосунків.

25. Поняття селекційного досягнення. Поняття сорту рослин. Поняття породи тварин. Критерії охороноздатності сорту рослин, породи тварин. Відносини у даній сфері регулюються ЦК України, законами України «Про охорону прав на сорти рослин» та «Про племінне тваринництво». — це окрема група рослин у рамках нижчого із відомих ботанічних таксонів, яка незалежно від того, чи задовольняє повністю умови надання правової охорони, може бути визначена ступенем прояву ознак, що є результатом діяльності даного генотипу

або комбінації генотипів; може бути відрізнена від будь-якої іншої групи рослин ступенем прояву принаймні однієї з цих ознак; може розглядатися як єдине ціле з точки зору її придатності для відтворення в незмінному вигляді цілих рослин сорту. Сорт визнається патентоспроможним і на нього видається патент, якщо він є новим та відповідає умовам новизни, однорідності і стабільності.

26. Суб'єкти права на сорт рослин, породи тварин і їх види. Суб'єктом правовідносин, що виникають у процесі створення і використання сорту рослин, може бути будь-яка фізична і юридична особа. Іноземні громадяни та юридичні особи можуть бути суб'єктами прав на сорти рослин в Україні за принципом взаємності.

Суб'єктом права на сорт рослини може бути особа без громадянства, якщо вона постійно проживає в Україні.

27. Оформлення права на сорт рослин, породи тварин. Право попереднього користувача. Будь-яка особа, яка до дати подання заявки на винахід, корисну модель, промисловий зразок або, якщо було заявлено пріоритет, до дати пріоритету заявки в інтересах своєї діяльності добросовісно використала винахід, корисну модель, промисловий зразок в Україні або здійснила значну і серйозну підготовку для такого використання, має право на безоплатне продовження такого використання або використання, яке передбачалося зазначеною підготовкою (право попереднього користувача).

28. Зміст права на сорт рослин, породи тварин. Обмеження прав на сорт рослин, породи тварин. Дії, що не визнаються порушенням прав на сорт рослин, породи тварин. Строк чинності майнових прав на сорт рослин, породи тварин. Дострокове припинення майнових прав на сорт рослин, породи тварин. Визнання права на сорт рослин, породи тварин не дійсним.

29. Порушення права на сорт рослин, породи тварин та його види. Захист прав на сорт рослин, породи тварин та законних інтересів суб'єктів права інтелектуальної власності щодо сорту рослин. Захист прав інтелектуальної власності здійснюється у визначеному законодавством порядку із застосуванням належної форми, засобів і способів захисту.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Поняття конфіденційної інформації.
2. Поняття комерційної таємниці.
3. Поняття порушення охоронюваного законом інтересу особи.
4. Поняття та ознаки наукового відкриття.
5. Поняття сорту рослин.
6. Поняття породи тварин.
7. Критерії охороноздатності сорту рослин.

Теми для рефератів, які відповідають темі заняття.

1. Порушення охоронюваного законом інтересу особи, яка законно контролює комерційну таємницю, ноу-хау.
2. Поняття та ознаки наукового відкриття.

3. Правова охорона компонування (топології) інтегральної мікросхеми.
  4. Правова охорона раціоналізаторських пропозицій.
  5. Правова охорона селекційних досягнень.
  6. Порухення права на сорт рослин, породу тварин та його види.
- Захист прав на сорт рослин, породу тварин.

Література

1. Ісмаїлов К. Інформаційно-правова відповідальність в Україні. Правовий часопис Донбасу. 2018. № 3 (64). С. 87-93.
2. Кіжаєв С. Інтелектуальна власність. 2017. Дніпро. ДВНЗ УДХТУ. 64 с.
3. Лазебний В. Основи інтелектуальної власності та її захисту. 2011. Київ. Ліра-К. 150 с.
4. Москалюк Н. Право інтелектуальної власності. 2017. Тернопіль. ТНЕУ. 200 с.
5. Крижна, В.М. Право інтелектуальної власності України : конспект лекцій / В.М. Крижна, Н.Є. Яркіна. - Х. : Право, 2010. - 112 с.
6. Крижна, В. Право інтелектуальної власності та суспільні інтереси // Право України : юрид. журн. - 2011. - № 3. - С. 60 - 65.
7. Кузнєцова Ю. В. Актуальні питання правової охорони та правового захисту об'єктів права інтелектуальної власності в Україні URL: <http://ves.pstu.edu/article/view/133627> (дата звернення: 01.09.2021).
8. Орлюк, О. Інтелектуальна власність в Україні: досвід, законодавство, проблеми, перспективи // Право України : юрид. журн. - 2011. - № 3. - С. 4 - 20.
9. Право інтелектуальної власності : підручник / О.І. Харитонова, Є.О. Харитонов, Т.С. Ківалова, В.С. Дмитришин, О.О. Кулініч, Л.Д. Романадзе та ін. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 544 с.

Теми № 8. Здійснення та захист прав інтелектуальної власності

Семінарське заняття за темою «Здійснення та захист прав інтелектуальної власності»

Навчальна мета заняття: опанування основними теоретичними та методологічними засадами регулювання відносин пов'язаних з наданням виключного права на використання результатів інтелектуальної, творчої діяльності та захистом прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години;

заочна форма навчання – 1 годна.

Навчальні питання:

1. Загальна характеристика договорів про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

2. Ліцензія щодо використання права на результат інтелектуальної, творчої діяльності.
3. Ліцензійний договір.
4. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.
5. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.
6. Договір комерційної концесії.
7. Договір про використання прав на службові об'єкти права інтелектуальної власності.
8. Договір про передачу ноу-хау.
9. Договір про управління майновими правами автора або інших суб'єктів авторського права і суміжних прав.
10. Форми захисту цивільних прав, свобод та інтересів фізичних осіб, юридичних осіб та інтересів держави.
11. Поняття і склад осіб, які беруть участь у справі.
12. Поняття судових доказів та засобів доказування у цивільному процесі.
13. Виконання судових рішень (ухвал) у справах про порушення прав інтелектуальної власності.
14. Залучення експерта та спеціаліста для виконання ухвали суду про забезпечення доказів.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

а. Загальну характеристику договорів про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності потрібно розглядати з позиції загальних положень про цивільно-правові договори. Також необхідно надати класифікацію таких договорів.

2. Ліцензія щодо використання права на результат інтелектуальної, творчої діяльності. Поняття «ліцензія» щодо обміну об'єктами інтелектуальної власності, виключні права на використання яких належать їх власникам, має особливе значення завдяки особливостям їхніх споживчих властивостей в процесі обігу на ринку в якості товарів

3. Ліцензійний договір. Власник Свідоцтва на зареєстрований знак для товарів і послуг має право надати будь-якій особі дозвіл (видати ліцензію) на використання зареєстрованого знака на підставі ліцензійного договору.. Ліцензійний договір на використання торгової марки - це договір між ліцензіаром (власником) та ліцензіатом, в якому одна сторона (ліцензіар) передає іншій стороні (ліцензіату) право на використання в господарській діяльності торгової марки на чітко обумовлених умовах, а саме: використання ліцензіатом прав на певній території, у певні терміни та за певну винагороду. Ліцензійний договір на торгову марку передбачає такі види ліцензій, закріплені на законодавчому рівні:

4. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності - це договір, за яким одна сторона (особа, що має виключні майнові

права) передає другій стороні частково або у повному складі ці права відповідно до закону та на визначених договором умовах.

5. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності. Відповідно до законодавства особисті майнові та немайнові права на об'єкти права інтелектуальної власності, що створюються, належать автору. Проте договором може бути передбачено надання у користування об'єкта інтелектуальної власності (без передачі майнових прав) або передача виключних майнових прав на об'єкт. Особисті немайнові права не відчужуються та належать лише автору.

Коли виникає потреба у розробленні дизайну чи архітектурного проекту зазвичай звертаються до кваліфікованих спеціалістів або компаній, які надають відповідні послуги. Результатом такої діяльності є створення об'єктів інтелектуальної власності (дизайн-проекти, графічні зображення, креслення, малюнки, ілюстрації тощо), права на які охороняються законом.

6. Договір комерційної концесії. Отже, договір має на увазі, що покупець франшизи отримує від продавця франшизи право використовувати торговельну марку та бізнес-систему продавця. Але особливо важливим є те, що покупець отримує різнобічну допомогу продавця, що дозволяє точно копіювати його бізнес. У свою чергу користувач (франчайзі) зобов'язується виконувати всі умови договору і правила використання торгової марки і бізнес-системи. Франчайзі також зобов'язується платити певну винагороду правовласнику торгової марки.

7. Договір про використання прав на службові об'єкти права інтелектуальної власності. Охорона прав на нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності регламентується Цивільним кодексом України, а на такі нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності, як сорти рослин та топографії інтегральних мікросхем спеціальними законами України: «Про охорону прав на сорти рослин», «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем». Що ж стосується інших нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності (породи тварин, комерційні таємниці, ноу-хау, наукові відкриття, раціоналізаторські пропозиції), на цей час ще не прийняті спеціальні закони щодо їх правової охорони, хоча ряд питань регулюється нормативними актами різної галузевої належності та різної юридичної сили.

8. Договір про передачу ноу-хау. На відміну від об'єкту, що охороняється патентом винаходи корисної моделі, промислового зразка, селекційного досягнення і товарного знака, на які встановлюються виняткові права, на ноу-хау в зарубіжних країнах зазвичай визнається лише фактична монополія, нерідко не цілком коректно іменована охороною (або захистом) ноу-хау. Насправді ноу-хау - це не охороняється конфіденційна науково-технічна, комерційна, фінансова та інша інформація, що володіє економічною цінністю, а також різні виробничі навички та досвід їх застосування.

9. Окремі види договорів про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності варто визначати з урахуванням поняття, правової мети, суттєвих умов, форми ліцензії, прав і обов'язків сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків.

10. При визначенні форм захисту цивільних прав, свобод та інтересів фізичних осіб, юридичних осіб та інтересів держави потрібно акцентувати на судовій формі захисту. Проаналізувати та визначити учасників цивільно-процесуальних відносин. Особи, які беруть участь у справі.

11. Поняття і склад осіб, які беруть участь у справі. Сторони в цивільному процесі. Треті особи в цивільному процесі. Судове представництво. Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким за законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб. Інші учасники цивільного процесу.

12. Поняття судових доказів та засобів доказування у цивільному процесі потрібно розкривати через належність доказів та допустимість доказів. Надати класифікацію доказів. Пояснення сторін, третіх осіб, їх представників. Показання свідків. Письмові докази. Речові докази. Висновок експерта. Забезпечення доказів.

13. Виконання судових рішень у справах про порушення прав інтелектуальної власності. Виконання ухвали суду про забезпечення доказів у справах, пов'язаних з правом інтелектуальної власності. Виконання ухвали суду про запобіжні заходи у справах, пов'язаних з правом інтелектуальної власності.

14. Залучення експерта та спеціаліста для виконання ухвали суду про забезпечення доказів. Негайність та неочікуванність виконання ухвали суду про застосування запобіжних заходів. Залучення експерта та спеціаліста для виконання ухвали суду про застосування запобіжних заходів.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Ліцензійний договір.
2. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.
3. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.
4. Договір комерційної концесії.
5. Договір про використання прав на службові об'єкти права інтелектуальної власності.
6. Договір про передачу ноу-хау.

Теми для рефератів, які відповідають темі заняття.

1. Ліцензійний договір.
2. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.
3. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.
4. Договір комерційної концесії.
5. Форми захисту цивільних прав, свобод та інтересів фізичних осіб, юридичних осіб та інтересів держави.
6. Поняття і склад осіб, які беруть участь у справі.

7. Поняття судових доказів та засобів доказування у цивільному процесі.
8. Виконання судових рішень у справах про порушення прав інтелектуальної власності.

Література

1. Крижна, В.М. Право інтелектуальної власності України : конспект лекцій / В.М. Крижна, Н.Є. Яркіна. - Х. : Право, 2010. - 112 с.
2. Крижна, В. Право інтелектуальної власності та суспільні інтереси // Право України : юрид. журн. - 2011. - № 3. - С. 60 - 65.
3. Кузнєцова Ю. В. Актуальні питання правової охорони та правового захисту об'єктів права інтелектуальної власності в Україні URL: <http://ves.pstu.edu/article/view/133627> (дата звернення: 01.09.2021).
4. Орлюк, О. Інтелектуальна власність в Україні: досвід, законодавство, проблеми, перспективи // Право України : юрид. журн. - 2011. - № 3. - С. 4 - 20.
5. Право інтелектуальної власності : підручник / О.І. Харитонova, Є.О. Харитонов, Т.С. Ківалова, В.С. Дмитришин, О.О. Кулініч, Л.Д. Романадзе та ін. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 544 с.
6. Пашков В. Питання патентного захисту, або проблеми застосування окремих положень Угоди TRIPS щодо фармацевтичної 201 продукції у міжнародній практиці. АРТЕКА.UA URL: <https://www.apteka.ua/article/250191> (дата звернення: 20.05.2020);
7. Право інтелектуальної власності: Навч. посіб. / В. Р. Кравець, В. Г. Олюха, О. М. Стець та ін.; за заг. ред. Кравця В. Р., Олюхи В. Г. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 270 с.

4. Рекомендована література (основна, додаткова), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна

8. Актуальні проблеми права інтелектуальної власності: Навчальний посібник / В. К. Матвійчук, С. А. Пилипенко, Т. П. Устименко та ін.; За ред. І. С. Тімуш, Ю. В. Нікітіна, В. П. Мироненко. – К. : Національна академія управління, 2014. – с. 278.
9. Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В. та ін. Інтелектуальна власність : навч. посіб. / за ред. Нестерцової-Собакарь О.В. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2017. 140 с.
10. Бурлаков С. Ю. Правове регулювання відносин інтелектуальної власності (предмет і метод). Форум права. 2013. № 3. С. 65–69. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.him_2013_3_13.pdf
11. Верба І.І. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник/ І.І.Верба, В.О.Коваль; за ред. С.В. Чікін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: НТУУ «КПІ», 2013. – 237с.
12. Гілевич С. Історичні аспекти формування системи захисту права інтелектуальної власності. Митна справа. 2012. № 4. Ч. 2. Кн. 1. С. 318–324.
13. Дмитришин В. С. Договір комерційної концесії та договір франчайзингу: співвідношення понять та правова природа / В. С. Дмитришин // Часопис Київського університету права. – 2010. – № 3. – С. 199-202.
14. Енциклопедія інтелектуальної власності / за ред. проф. П. П. Крайнева. – К. : Старт-98, 2012. – 660 с. 82. Жилінкова О. В. Договірне регулювання відносин щодо інтелектуальної власності в Україні та закордоном: монографія / О. В. Жилінкова. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 280 с.
15. Ісмаїлов К. Інформаційно-правова відповідальність в Україні. Правовий часопис Донбасу. 2018. № 3 (64). С. 87-93.
16. Кіжаєв С. Інтелектуальна власність. 2017. Дніпро. ДВНЗ УДХТУ. 64 с.
17. Лазебний В. Основи інтелектуальної власності та її захисту. 2011. Київ. Ліра-К. 150 с.
18. Москалюк Н. Право інтелектуальної власності. 2017. Тернопіль. ТНЕУ. 200 с.
19. Крижна, В.М. Право інтелектуальної власності України : конспект лекцій / В.М. Крижна, Н.Є. Яркіна. - Х. : Право, 2010. - 112 с. Крижна, В. Право інтелектуальної власності та суспільні інтереси // Право України : юрид. журн. - 2011. - № 3. - С. 60 - 65. Кузнєцова Ю. В. Актуальні питання правової охорони та правового захисту об'єктів права інтелектуальної власності в Україні URL: <http://ves.pstu.edu/article/view/133627> (дата звернення: 01.09.2021).
20. Орлюк, О. Інтелектуальна власність в Україні: досвід, законодавство, проблеми, перспективи // Право України : юрид. журн. - 2011. - № 3. - С. 4 - 20.

21. Право інтелектуальної власності : підручник / О.І. Харитонов, Є.О. Харитонов, Т.С. Ківалова, В.С. Дмитришин, О.О. Кулініч, Л.Д. Романадзе та ін. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 544 с.
22. Пашков В. Питання патентного захисту, або проблеми застосування окремих положень Угоди TRIPS щодо фармацевтичної 201 продукції у міжнародній практиці. АРТЕКА.UA URL: <https://www.apteka.ua/article/250191> (дата звернення: 20.05.2020);
23. Право інтелектуальної власності: Навч. посіб. / В. Р. Кравець, В. Г. Олюха, О. М. Стець та ін.; за заг. ред. Кравця В. Р., Олюхи В. Г. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 270 с.
24. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності: підручник. – Вид. 2, змін. і доп. / О. П. Світличний. – К.: НУБіП України, 2016. – 355 с.
25. Семків В. О., Шандра Р. С. Інтелектуальна власність : підручник / В. О. Семків, Р. С. Шандра. – Львів: Галицький друкар, 2015. с 233-234.
26. Стефанчук Р. Перспективи розвитку права інтелектуальної власності в Україні (на прикладі особистих немайнових прав) // Право України : юрид. журн. - 2011. - № 3. - С. 45 - 59.
27. Ульянова Г. Методологічні проблеми цивільно-правового захисту прав інтелектуальної власності від плагіату. Автореферат. дис. док. наук. 12.00.03. 2015. Одеса. НУ «ОЮА». 35 с.
28. Цивільне право України: альбом схем : навч. посіб. : рекомендовано МОН України : . / за заг. ред. Є.О. Мічуріна. - Харків : ФОП Мічуріна Н.О., 2010. - 448 с.
29. Швець, Д.В. Місце дисципліни "Право інтелектуальної власності" в системі професійної підготовки кадрів для Національної поліції України // Проблеми цивільного права та процесу : тези доп. учасників наук.-практ. конф., присвяч. світлій пам'яті О.А. Пушкіна (м. Харків, 24 трав. 2019 р.). - С. 77-80.
30. Шишка Р. Право інтелектуальної власності і погляд на проблеми. Часопис Київського університету права. 2010. №1 С. 164-170. 172. Юхно О. Теорія та практика оперативно-розшукового запобігання злочинам органами внутрішніх справ. 2010. Одеса. Інтерпрінт. с. 48. 173. Яворська О. Інтелектуальне право України. 2016. Тернопіль. Підручники і посібники. С. 608.
31. Харитонов О. І. Суб'єкти та об'єкти правовідносин інтелектуальної власності. Актуальні проблеми держави і права. 2011. Вип. 59. С. 329–335.
32. Харитонов О. І. Суб'єкти правовідносин в мережі Інтернет. Традиції та новації юридичної науки: минуле сучасність, майбутнє : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. від 19 травня 2017 року. С. 633–635.
33. Юскаєв В. Б. Інтелектуальна власність: навчальний посібник у двох частинах / В. Б. Юскаєв. – Суми : Видавництво СумДУ, 2010.– Ч. 2. – 148 с.
34. Ястремська О. О. Інтелектуальна власність : навчальний посібник / О. О. Ястремська. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2013. – 124 с.

Додаткова

1. Москаленко, К. Доступ до основних лікарських засобів крізь призму прав людини // Підприємництво, господарство і право : щомісяч. наук.-практ. госп.-правов. журн. - 2019. - № 12. - С. 47-50.
2. Гордеюк А. О. Проблема вдосконалення правового регулювання веб-сайтів і доменних імен в умовах інформатизації суспільства. Гуманітарний часопис. 2019. № 2. С. 73–83.
3. Гордеюк А. О. Проблема вдосконалення правового регулювання веб-сайтів і доменних імен в умовах інформатизації суспільства. Гуманітарний часопис. 2019. № 2. С. 73–83.
4. Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України «Про затвердження Положення про департамент розвитку сфери інтелектуальної власності» від 28.12.2019 № 842. База даних Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <http://me.gov.ua/Files/DownloadFile?id=e3082794-8c85-47de8a82-b394617232d2> (дата звернення: 13.04.2020).
5. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року // ВВР України. – 1996 – № 30 – Ст. 141.
6. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 року // ВВР України. – 1994. – № 13. – Ст. 64.
7. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15 грудня 1993 року // ВВР України. – 1994. – № 7. – Ст. 32.
8. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15 грудня 1993 року // ВВР України. – 1994. – № 7. – Ст. 34.
9. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15 грудня 1993 року // ВВР України. – 1994. – № 7. – Ст. 36.
10. Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем: Закон України від 5 листопада 1997 року // ВВР України. – 1998. – № 8. – Ст. 28.
11. Про охорону прав на зазначення походження товарів: Закон України від 16 червня 1999 року // ВВР України. – 1999. – № 32. – Ст. 267.
12. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 24 квітня 1993 року // ВВР України. – 1993. – № 21. – Ст. 218.
13. 19. Про племінну справу у тваринництві: Закон України від 15 грудня 1993 року // ВВР України. – 1994. – № 2. – Ст. 7.
14. 20. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 7 червня 1996 року // ВВР України. – 1996. – № 36. – Ст. 164.
15. Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів та фонограм: Закон України від 23 березня 2000 року // ВВР України. – 2000. – № 24. – Ст. 183.

16. Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування: Закон України від 17 січня 2002 року // ВВР України. – 2002. – № 17. – Ст. 121.

17. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України від 15 травня 2003 року // ВВР України. – 2003. – № 31– 32. – Ст. 263.

18. Про наукову і науко-технічну експертизу: Закон України від 10 лютого 1995 року // ВВР України. – 1995. – № 9. – Ст. 56.

19. Про державну таємницю: Закон України від 21 січня 1994 року // ВВР України – 1994. – № 16. – Ст. 93.

20. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 року // ВВР України. – 1992. – № 48. – Ст. 650.

21. Про суспільне телебачення і радіомовлення України: Закон України від 27 квітня 2014 року // ВВР України. – 2014. – № 27. – Ст. 904.

22. Про дію міжнародних договорів в Україні: Закон України від 22 грудня 1993 року // ВВР. – 1994. – № 50. – Ст. 473.

23. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 1994 року // ВВР України. – 1994. – № 10. – Ст. 45

24. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року // ВВР України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356. 56. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року // ВВР України. – 2003. – № 18 – 22. – Ст. 144.

25. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18 березня 2004 року // ВВР України. – 2004. – № 40 – 41, 42. – Ст. 492.

26. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 року // ВВР України. – 2001. – № 25 – 26. – Ст. 131.

27. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року // ВВР України. – 2013. – № 9 – 10, № 11 – 12, 13 – Ст. 88.

28. Положення про Державну службу інтелектуальної власності України: постанова Кабінету Міністрів України № 658 від 19 листопада 2014 року // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Цивільний кодекс України : станом на 18 листоп. 2019 р.. - Харків : Право, 2019. - 447 с. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 9 вересня 1886 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_051/page.

2. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня

1996 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_769.

3. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_770.

4. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків від 14 квітня 1981 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_134.

5. Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення (вчинено в Римі 26 жовтня 1961 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_763.

6. Національна стратегія розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні на період до 2020 року. Проект (неофіційний текст) від 29.08.2014. База даних «Законодавство України»/Ліга-Закон. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/NT1009> (дата звернення: 28.05.2020). Нечипорук Ю. Суб'єктний та об'єктний склад інформаційних правовідносин. Юридична Україна. 2012. № 6. С. 39-44.

7. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_123

8. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з Атомної Енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Розділ VII. Договори у сфері інтелектуальної власності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kmu.gov.ua/kmudocsEA00_Ukraine

9. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС) від 15 квітня 1994 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/981_018.

10. Женевський договір про міжнародну реєстрацію наукових відкриттів від 7 березня 1978 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/999_005.

11. Міжнародна конвенція з охорони нових сортів рослин від 2 грудня 1961 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_856.